

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. д-р Петя Бъговска -НМА „Проф .Панчо Владигеров“-
София**

на дисертационен труд

на ГЕРГАНА ТОДОРОВА МАРИНОВА

**РОЛЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ПЕДАГОЗИ И БЪЛГАРСКАТА МУЗИКА В
ИЗГРАЖДАНЕТО НА СЪВРЕМЕННА КОНТРАБАСОВА ШКОЛА В МЕКСИКО**

за придобиване на образователната и научна степен

„Доктор“ по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово
изкуство“

Дисертационният труд е в обем от 119 страници. Състои се от: увод, пет глави, заключение и библиография -64 източника, 29 интернет страници, списък с концерти и публикации. Трудът е преминал на вътрешна защита и е гласуван на Факултетен съвет в НМА“Проф. Панчо Владигеров“ на 24.11.2020.

Гергана Маринова защитава магистърска степен през 2014 в град Мексико, с хуманистична специалност „Музикотерапия“. От 1990 учи контрабас в НМА „Панчо Владигеров“ първоначално в класа на проф. Тошев и по-късно в моя клас. Завършва с отличие степен магистър - контрабас в НМА през 1995г.

Гергана Маринова, още като студентка прояви ярки качества на изпълнителен, изключително работлив музикант, с високи професионални критерии и надграждане, което доказва и многопосочната ѝ дейност на солист, камерен музикант и оркестрант. Професионалното ѝ израстване преминава в различни камерни и оркестрови формации у нас и чужбина - Франция, Чехия, Португалия и днес в Мексико, като преподавател в университет и оркестрант.

Настоящата дисертация обхваща създаване и развитие на контрабасовата школа в Мексико, произведенията за контрабас на български композитори, ролята и мястото на българските педагози и значението на тяхната дейност, не-малка задача, която до момента не е била обект на изследване в българското музикознание.

ГЛАВА ПЪРВА: Общ преглед на инструменталната музика в Мексико

Целта, която си поставя докторантката изисква мащабно изследване, което да ни въведе последователно в процеса на развитие на музикалната култура в Мексико, от създаване на първите институти в начало на XIX в. до днес. Това обхваща първите музикални институти като : Мексиканско Филхармонично общество - предшественик на Музикалната Консерватория, 1866 - Националната Музикална Консерватория - Conservatorio Nacional de Música, Национален Институт за Изящни Изкуства "Instituto Nacional de Bellas Artes" 1936 и Висше училище „Живот и движение“ Олин Йолизтли – „Escuela de Perfeccionamiento Ollin Yoliztli“ 1978 . Всяко едно от изброените учебни

заведения има различни програми и учебни предмети, но основна цел в тях са инструменталната и педагогическа насоченост за създаване на професионални музиканти в една двадесет и седем милионна страна. В труда са публикувани факти за значими творци в музикалната култура на Мексико. Един от тях - музикант от световна величина- виртуоз, композитор и диригент- наричан за времето си „Паганини на контрабаса“- Джовани Ботезини/ 1821-1889/ оказва изключително влияние като гостуващ диригент, композитор и изпълнител, който като Паганини, импровизира свои творби пред публиката. Затова именно на него е предоставена честта да дирижира премиерата на химна на Мексико на 15 септември 1854 в Националния театър /Teatro Nacional de México/. Докторантката изследва и публикува имената на първите чужденци – преподаватели по контрабас пристигнали в Мексико : Гуидо Галиняни /Guido Galignani 1880-1974/, италиански виртуоз считан за „Ботезини на XXв., Хосе Луис Ернандес - Мексико /Jose Luis Hernandez/, Филип Галкин- Русия /Филип Галкин/, Джеймс Транкс- САЩ /James Pearshall Tranks/, Анджеј Каларуш - Полша /Andrzej Kalarus/, Клаус Едлинг – Германия/Kalus Edling/, Алфред Виечорек-Полша /Alfred Wieczorek/, Рикардо Гонзалес- Мексико (Ricardo Gonzalez/, Ръсел Алан Броун-САЩ/Russell Allan Brown /.

Заслужено е отделено специално място на ролята на българските педагози , създали основен инструктивен материал за обучение, изграден върху традициите на българската школа по контрабас, както и изучаване на българската музика с нейните типични интонационни и ритмични модели.

През 1978г.в Мексико пристига Никола Попов. Той работи във Филхармоничния оркестър- Orquesta Filarmónica de la Ciudad de México , а по-късно преподава в училището в „Олин Йолицтли“ (Escuela Vida y Movimiento „Ollin Yoliztli“), създадено да обучава бъдещи кадри за националните оркестри. Дълги години той преподава и в национален „Автономен Университет“на град Мексико (Universidad Nacional Autónoma de México), както и във Висшето Музикално Училище към Националният Институт за Изящни Изкуства (Escuela Superior de Música en el Instituto Nacional de Bellas Artes de Mexico). Проф. Попов повече от 40 години посвещава на работата си в Мексико, като продължава традициите пренесени от България и от своя учител-проф. Тодор Тошев (1919-1993)- основател на съвременната школа в

България, публикувал учебен и художествен контрабасов материал за инструмента.

Цитирани са интервюта на водещи музиканти – ученици на проф. Никола Попов в Мексико, които го определят като основател на школата по контрабас. Това са изпълнители като, Хосе Алехандро Ернандес, контрабасист, осъществил премиерата на „Концерта за контрабас и оркестър“ (1975) на Емил Табаков в Мексико и преподавател в UNAM /Национален Автономен Университет/, Франсиско Сарабосо, водач на националния оркестър на Мексико/ Sinfónica Nacional de México), Карлос Лопес - във Филхармонията на Халиско/ la Orquesta Filarmonica/, Улисес Кано - водач на Оркестъра „Bellas Artes“ и преподавател във Висшето музикално училище /la Escuela Superior de Musica/, Хосе Алехандро Ернандес, водач на Оркестъра на политехническият институт в гр. Максико и преподавател в Националния автономен университет на Мексико, Карлос Пайан, Хорхе Ернандес, Грисел Макдонел/ работи във Финландия/ Валерия Тиери-/работи в Швейцария/ и др. са възпитаници на проф. Попов. Освен проф. Попов и други ученици на проф. Тошев- са допринесли за цялостния образователен процес в Мексико: **Бойко Нонов**, /1950-2013/ от 1996 водач на Симфоничния оркестър на Автономния университет на Нуево Леон, Монтерей и преподавател по контрабас в Музикалния департамент на същия университет, както и във Висше училище по музика и балет към Националния институт за изящни изкуства, **Николай Ангелов**, от 2000г. работи в (Симфоничен оркестър на Автономен университет на Нуево Леон, Монтерей) и същевременно преподава в Музикалния департамент на „Автономен университет“, **Ралица Симеонова** завършва Националната музикална академия в класа на проф. Георги Велков и от 1997 до 2001 преподава в Музикалния департамент „Оркестри и младежки състави“, понастоящем работи в Германия. Не по-малък е приносът и на самата докторантка Гергана Маринова, която преподава в Университета на Гуадалахара и свири в оркестъра. Обобщен са опит, приноси и резултати на българските педагози работили в Мексико. Докторантката публикува интервюта на студенти, ученици и вече утвърдени музиканти, които с уважение и признателност говорят за своите учители.

ГЛАВА ВТОРА: Значението на българската музика в цялостния художествен контрабасов репертоар.

Всички български педагози , далеч зад пределите на Родината обучават музикантите не само в техниката на инструмента, но и преподават българска музика. Направен е обзор на творби за контрабас на Емил Табаков. За първи път се цитират интервюта с композитора, които обогатяват представите ни за възвращения , емоции и процеса на създаване на неговите произведения.

Анализирани са две значими произведения като „Мотиви“ за контрабас, които освен в България са публикувани и от York Edition – London през 1979 г. и “ Соната за соло контрабас“. Обобщени са музикална форма, инструментални техники и специфики на щрихи, неравноделни ритми и насоки за тяхното изпълнение.

„Мотиви“ за соло контрабас на Емил Табаков, безспорно е най- изпълняваната съвременна пиеса, както у нас, така и по света. Пиесата присъства в програмите на международни конкурси и прослушвания. Посочен е факта, че през 2013г. по случай пенсионирането на Никола Попов в Мексико се организира ансамбъл от 12 контрабаса, които изпълняват за първи път „Lamento“ (написано 1969) от Емил Табаков.

ГЛАВА ТРЕТА: Марин Големинов – анализ на „Концерт за контрабас и струнен оркестър“

Докторантката задълбочено изследва творческия път на композитора, анализира художествения план на концерта, като подчертава ролята , както на солиращата партия на контрабаса – с изразителни речитативи ,така и нейното свързване с оркестъра, което създава цялостно органично звучене на творбата. Направен е анализ на инструментална техника и новаторски прийоми. За първи път в музикознанието, творбата е изследвана детайлно, посочени са факти от творческия път на композитора и са взети интервютата от Лили Големинова/ негова внучка/проследяващи процеса на реализиране на творбата. " Концертът за контрабас и струнен оркестър " на Марин Големинов присъства в концертния репертоар на докторантката и има достойно място в съвременната литература за контрабас.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА: „Етюди за контрабас на народностна основа“ на Николай Николов.

Проф. Николай Николов (1934-2015) е един от първите ученици на проф. Тодор Тошев (1919-1993). През 1957г. проф. Николов заема водаческо място в „Софийска филхармония“, а от 1960 започва преподавателска дейност – НМА. Анализирани са етюди 1,2, 15 от „Етюди за контрабас на народностна основа“. Посочени са темброви характеристики и новаторско звучение на творбите, които присъстват в репертоара на студентите както у нас, така и в Мексико.

ГЛАВА ПЕТА: Развитие на контрабасовата школа в Гуадалахара (Guadalajara). Личен опит и насоки в цялостното изграждане на инструменталистите .

След като години работи в Чехия и Португалия, докторантката се установява през 2008 година в Мексико като помощник-водач на контрабасовата група на Филхармоничния оркестър на Халиско, Гуадалахара а от 2016г. преподава в музикалния департамент на Университета на Гуадалахара (Departamento de Música de la Universidad de Guadalajara). Това е единственото учебно заведение в този щат, където се подготвят музиканти със средно и висше музикално образование. Гергана Маринова детайлно представя работата си на педагог от запознаване на ученика с инструмента, постановка, репертоар и учебна програма, до неговото израстване като професионален музикант, следвайки осъзнато процесите по време на музициране- концентрация, двигателна култура, сценично поведение и др.

ПРИНОСИ

Трудът е структуриран с ясно изложени предмет и цел, с цитиране на факти, източници, интервюта. За първи път се публикуват материали за създаване на контрабасова школа в Мексико, ролята и значението на българските педагози, които поставят основите на една съвременна школа, и на които трябва да отдадем заслужено внимание и почит. Анализираните български творби включени в учебните програми, присъстват в концертния репертоар на докторантката. Върху темата са направени три публикации – две в международни издания и една за «Музикални Хоризонти».

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Удостоверявам, че дисертационният труд е приносен и отговаря на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена на Гергана Тодорова Маринова образователната и научна степен „Доктор“направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“.

Проф. д-р Петя Бъговска